

Locuint'a Redactorului

si
Cancelari'a Redactiuniie in
Strat'a tragatoriului [L6-
vésztoza], Nr. 5.Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decatu numai de la corespun-
dinti' regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esti Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 8 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii a:
pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. tace'a tim-
brale pentru siese-care publica-
tiune separat. In loculu deschis
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 13/1. aprilu, 1871.

Ei anca totu se batu. Ei se ucidu, se omăra, se impusca, se fucilăza unii pre altii, că si candu ar' fi sange d'in sangele loru si osu d'in osulu loru! Resbelulu civilu tiene anca in tota furia sa selbatica sub murii Parisului. Ce va resultă de aici? Ruina, si ruina pentru „prim'a natiune“ a lumii. Dar' acēsta ruina nu se va oprī aci; ea va trece — ni se stringe inim'a candu o dīcemu, presimtiulu ne spune — ea va trece si la sororile acestei nefericita dar' pururea nobile si cavalerēca natiune!

Cine pōrta vin'a acestei crude versari de sange fratiescu? Thiers cu adunarea sea natiunale d'in Versali'a, ori comun'a d'in Paris?

Pentru momentu e greu de a o spune. Atāt'a sta, ca maioritaea reactionaria a adunarii natiunale d'in Versali'a, are mare parte la evenemintele funeste ce se petrecu sub murii Parisului. „Gironde“, diurnalu ce apare in Bordeaux, accusa adunarea natiunale, ca prin mesurile ei smintite si reactionarie, a facutu de locuitori Parisului anca si cei mai moderati si mai activi au trecutu si s'au aruncatu in bratiile insurgentiloru. Vre-o cāte-va concessiuni, vre-o cāte-va declaratiuni categorice, france si leali, ar' fi potutu se castige pre cetatiani Parisului in partea adunarii natiunale.

Dar' dīce „Gironde“, prefectii republicani, numai pentru ca sunt republicani, se destituiescu si inlocuiescu cu cei mai declarati monarchisti. Acei membri de tribunale, cari sub cesarismulu lui Napoleon au fostu mai compromisi, si pre cari guvernulu așperarei natiunale i scosese d'in postu — acum se denumescu d'in nou. Comandanti armata se numescu aci-a, cari prin neabilitate si incapacitate loru au perdutu tōte bātāile. Guvernarea Franciei s'a datu in man'a aceluora, cari n'au fostu altminteru cunoscuti, de cātu inimi de mōrte ai republicei si ai celoru ce tienu la republica. Cu unu cuventu, reactiunea s'a facutu stapan'a situatiunei, fāra cā se fia indulcitu pre partitulu republicanu cu o singura declaratiune macar! Poteti pretinde cā acestu partitu se abdice la ori-ce critica?

Thiers in viēt'a lui monarchistu, si nici odata republicanu declaratu; adunarea natiunale in marea maioritaea ei asemene: si Thiers si maioritaea adunarii refusa de a transpune siedintiele de la Bordeaux la Paris, cī se ducu la Versali'a, urbe alu carei trecutu si memoria nu ē de cātu legata de abominabilulu monarchismu: poteti pretinde cā Parisulu, care nu doresce alta de cātu republica; cā insurgentii cari nu sunt de cātu republicani: se aiba incredere in capulu poterei esecutive, si in maioritaea adunarii natiunale de la Versali'a? Pentru ce dar, dlu Thiers si adunarea natiunale nu vine cu o ora mai nainte a declarā, ca: voru republica, ca sunt republicani?

Aci jace, dupa noi, misteriu lu acestoru selbaticē versari de sange, ce fumēga pre campii si in giurulu Parisului.

Agentii monarchismulu jōca aci rolulu funestu. Legea municipale a fostu totudeauna spinu in ochii roialistiloru; cā-ci, cu cātu sunt mai libere comunele, cu atātu monarchismulu este impossi-bilu, si nobil'a a d u n a t u r a numai pentru aceea a declaratu resbelu comunei de Paris, pentru ca chiar acēsta comuna face impossi-bila monarchi'a. La proiectulu de lege municipale, care erā destulu de liberale, maioritaea roialista s'a opusu la inceputu; apoi a facutu si a adoptatu cele mai reactionarie amendamente.

Se nu ne miramu dar de cele ce se petrecu intre Paris si Versali'a. Ne dōre numai si ne sangera inim'a de atāte ucideri intre fratii de unu sange!

— Pre candu scriemu aceste, pote chiar' la acēsta ōra, c o n f e r i n t i ' a d i n A l b ' a J u l i ' a este intrunita. Nu scimu ce conclusiuni va luā acēsta conferintia. Ea este convocata de celu mai inaltu romanu in functiune magiarēca; acēst'a pote ca ar' poté se detraga conferintiei caracterulu puru

natiunale romanu-besericescu; si pote ca omenii nu voru avē tota increderea unii cātra altii, temendu se nu cum-va se fia ce-va misticu ungrescu papistasiescu in lacru. Dar' noi credemu, si avemu tota convictiunea in caracterulu romanu, prin urmare suntemu convinsi, ca Romanii voru scī se remana Romani ori in beserica ori in politica si intre ori si cē impregiurari; si nu voru luā conclusiuni provocate pote de guvernulu magiaru, si cari ar' poté numai se compromita caus'a pentru care se vede a fi convocata conferintia. Romanii de legea romana (unita) adunati asta-di in conferintia de Alb'a-Julia n'au alta de a face de cātu ceea ce au facutu fratii loru de aceea-si lege romana, pertinenti la ceea-lalta metropolia. A staruf la metropolitulu si prin metropolitulu conchiamarea congressulu natiunale-besericescu, reclamatu de multu atātu de cleru cātu si de poporu; si — nimicu alta. Acolo, in acelu congressu, se faca, se desbata, se concluda, se decreteze totu ce resulta d'in libertatea, autonomi'a, si independenti'a beserice romane. Er' acum in conferintia de Alb'a-Julia nu ve mestecati in actiuni provocate de guvern; cā-ci o repetim, guvernulu pare ca nu voiesce a intari statutulu catoliciloru unguri, si ar' voi se aiba pre Romani in partea sea. Dar' ce au Romanii a se mestecā in ol'a guvernulu? Placa guvernulu: guste ce a fiertu si friga-se singuru.

Ci pre eandu acēste observatiuni ale nostre voru ajuge sub ochii cetitoriloru nostri, conferintia de Alb'a-Julia va fi trecutu.

Asiā suntemu noi Romanii, totdeanna venimu cu o ōra mai tardiu!

Romanii si Transilvani'a.

Mai curendu ori mai tardiu, dar' de siguru, cestiunea Transilvaniei, care este cestiune romana, va trebui se vina la ordinea dīlei.

Ca Bohemii pentru cestiunea Bohemiei, de asemenea Romanii trebe se fia neadormiti pentru cestiunea Transilvaniei; ei trebe in totu modulu a trage atentiunea Europei a supr'a acestei cestiuni.

Transilvani'a se dīce ca se tiene de coron'a Stlui Stefanu; acēsta corona o porta imperatulu Austriei, regele Ungariei, principele Transilvaniei etc. Austri'a, Ungari'a, Transilvani'a etc. etc. constituiescu imperiu unitu in person'a monarchulu. Acestu imperiu trebe se aiba un'a si aceea-si politica in privinti'a trebiloru generali si esterne. Ei bine, remana aceste, daca nu se pote altminteru, concentrate in Vien'a sub dinasti'a absburgica. Dar' in acela si timpu remana, recunosca-se si sē se adopte principiulu federalismulu, autonomi'a si independenti'a tuturor tieriloru d'in cari se compune acestu imperiu: tote celelalte cestiuni politice, natiunale, de legislatiune, guvernamentu si administratiune, se remana proprii pentru fia-care tier'a; prin urmare si pentru Transilvani'a cu partile ei.

Romanii, maioritaea absoluta si compacta in Transilvani'a si in partile ei, candu preindu autonomi'a patriei loru, nu se basēza numai pre dreptulu istoricu; ei invoca in favorea pretensiuniloru sale legitime, conditiunea esistentiei politice, natiunale si sociali; conditiune, ce este justificata chiar' prin istori'a moderna a Austriei. Pentru ce, se nu se recunosca Romaniloru in tier'a unde ei facu maioritaea locuitoriloru, acele drepturi politice de cari se bucura Magarii mai putni numerosi, si Germanii in monarchi'a austriaca? Romanii nu tindu la suprematia; ei pretindu drepturi politice si natiunale — egali pentru toti.

Guvernele Austro-Ungariei, celu d'in Vien'a cā si celu d'in Pest'a, nici-odata n'au voitu se recunosca veritatile politice, ce resulta immediatu d'in starea lucrurilor de asta-di; ele nu vedu sē nu voiescu a vedē, ca statulu nu se pote consolidā in intrulu seu, pre cātu timpu poporele cele mai numeroase, Romanii si Slavii, nu voru avē asemeni drepturi politice cu Magarii si cu

Germanii; ele nu cauta la esigentiile politice ale esistentiei statului: ele cauta orbesce a indestulā ambitiunea a duoe elemente cu total'a ignorare si ruina a totu ce nu e magiaru ori germanu. Ele nu cauta in specialu a satisfacē pretensiunile Romaniloru; macar fara acēst-a, nu pote fi pace in intru; si s'ar' fi potutu convinge si omenii cei mai centralisti ca fara concursulu Romaniloru, consolidarea si ordinea in politica interna nu s'a potutu realisā, si nu se va poté nici pre viitoriu, ori cātu de mare ar' fi abilitatea aceluor pitici barbati de statu cari combatu principiulu federalismulu.

Dar' lucrulu mai are anca si alta parte. Acēsta ignorare a drepturiloru Romaniloru a fostu, a trebuitu se fia motivulu, ca Austri'a in cele duoe decētie trecute a remasu batuta in tote resbelele ce le-a avutu: acēst'a pre viitoriu anca nu va poté fi altminteru: cā-ci cine se poté luptā pentru a sustienē o stare, care nu este mai putni, decātu negatiunea esistentiei politice si natiunale?

Cart'a Europei, vedemu, ca pre dī ce merge se totu inschimba. La an. 1866, Prussi'a, victorioasa de Austri'a si de Germani'a meridionale, a constituitu confederatiunea germana de nordu, estindindu se pēne la Main'a. Tōta lumea prevedea anca de pre atunci, ca Prussi'a nu se va oprī aci; si anulu 1871. a comprobatu aceste previsiuni. — Unde este asta-di linea de la Main'a, si Rain'a ce s'a facutu?

De la margintle Silesiei si pēne la cele ale Tirolului, Austri'a se afla in fati'a unei Germani'a unita si tare. Care este acelu cutedietoriu, care se assecuru Europ'a, ca Prusso-Germani'a se va indestulā cu marginile ce le are actualmente? E possibile, ba amu poté dīce ca e probabile, ca se va oprī cātu-va timpu; admitemu anca si aceea, ca in cāti va ani va cercā a mantienē pacea; a se consolidā in intru, a molcomi pre Alsatiani si Loringani. Dar' candu Prusso-Germani'a se va intari si consolidā in intru, si va fi organizatu imperiu germanicu actualu — va remanē ea intre confiniile ce le are asta-di? — Credat judaeus. Noi nu.

Cā-ci ce garantia care Europ'a ca nu va veni Prussi'a intr'o dī, si va reclamā cele 7—8 milioēne de germani cari sunt in Austri'a? Ar' trebui se aiba cine-va o buna dosa de optimismu, cā se afirmu cu certitudine ca nici-o eventualitate politica-natiunale d'in acēsta parte, nu va poté, la unu momentu bine venitu, se vina a turburā tranquilitatea Europei.

Potemu, fāra se hasardamu sēu se esageramu ce-va, a declarā ca, e s t i n d e r e a G e r m a n i e i cesariene si militari de asta-di, ale carei tendintie agresive sunt pré bine cunoscute, e s t e u n u p e r i c l u p e n t r u E u r o p ' a , pentru civilisatiunea si libertatile ei. Pentru aceea, Europ'a intrēga trebe se fia interesata, de a sustienē si intari tōte acele popore cari sunt amerintiate de actualulu imperiu germanu; si in specialu de a se opune cu concursulu acestoru popore la in-undarea germanismulu, si de a impededā estinderea fintiei create de dlu Bismarck, si de armatele victoriose ale Prussiei. Si dupa ce Austri'a anca totu este atātu de orba, in cātu nu vede si nu pote cuprinde acestu adeveru evidentu, celu putni Europ'a se nu pēda d'in vedere interesele sale vitali.

Franci'a si Itali'a in prim'a linea, si Russi'a chiar, sunt chiamate a veghiā si a se opune periculu ce amerintia Europ'a d'in partea germanismulu. Vedemu ca Russi'a d'in dī in dī se opune si nu suferu germanisatiunea slaviloru d'in Austri'a; Franci'a si Itali'a trebe se scie ca totu pasiulu ce lu face germanismulu spre Romani si intre tierile loru, este totu atāte lovituri de mōrte pentru Francesi si Italiani. Transilvani'a lasata préda magiariloru si nemtiloru, este sagēt'a care trebe se sangera inim'a Franciei si a Italiei.

In diu'a, candu o Germania perfectamente unita, cu incomparabil'a sa organizatiune militare, si-va estinde dominiunea sa absoluta de la marea baltica si de la marea nordica pēne la adria-

tic'a si pe Dunare in josu — pericolul atunci va fi imensu pentru Franta si Italia ca si pentru Rusia, si ele atunci nu lu voru mai poté opri, ca ci puterea germana va fi intr'adeveru irresistibile. Caveant consules.

Fia destulu aceste consideratiuni generali, alu caroru adeveru é necontestabilu, pentru ca se recunoscemu ca Europa, chiar in interesulu seu propriu, are detorinta de a se intrepune in cale amicabile la Austria, pentru realizarea ideoloru liberali si federalistice, si de a-i consilia se faca dreptate pretensiunilor legitime ale Transilvaniei si Romanilor ei, si de a asigurá astfelu unu elementu care este necesariu pentru existenta imperiului, si fara de care imperiulu nici-odata nu si va poté impleni misiunea sa europeana.

ODO.

Dlu A. C. Rosetti,

reintorsu dupa optu luni de dfile in patria, a reluat directiunea si redactiunea primulu diurnalu romanescu „Romanulu.“

Ne place a reproduce aci opiniunea dlui Rosetti in ceea ce priveste situatiunea Romaniei.

„In starea in care se afla asta-di Franta, Italia, Spania, Anglia si Austria, nu credu ca este unu omu care nu vede ca Prussia si Rusia aliate voru se profite d'acesta situatiune pentru a ucide pretutindene nationalitatea si libertatea. Spania, sdrobita prin luptele egoiste ale onoru individi, carii n'au cautatu de catu interesele personali, se svicolésce in cea mai deplina desmadulare.

Italia, inecata in detorii si lipsita in mare parte d'adeverati ómeni de stat, n'a intielesu anca misiunea ce ginteá si traditiunea i impune sub osinda d'a peri.

Natiunea franceza a platitu si platesce cu amaru abdicarea ei in timpu de 20 de ani. Anglia, orbita de gelosii si de spiritulu egoistu alu unui comerciantu cu idei strimte, este pre deplinu paralizata prin uriasiele greseli ce a facutu mai cu séma de la Septembrie, dupa caderea imperiului. Austria, intinsa in felurite parti de cátra Maghiari, Germani si Slavi, de cátra dualisti, de cátra autoritari, de cátra catolici, este in ajunu póte d'a fi pentru a trei'ra óra jertfa inamicilor ei de mórté: Prussia si Russia.

Acést'a fiindu starea Europei, situatiunea Romaniei este pre deplinu lamurita prin memorandele de acumu câte-va luni si mai cu séma prin epistola Principelui Carolu, scrisa si publicata cu precaugetare in diariile straine.

In adeveru, care omu nu scie ca acea epistola nu se ptoea dá publicitatii fara voi'a principelui Carolu?

Cine nu intielege ca unu omu ca principele Carolu nu insulta o natiune, fara ca anim'a lui se nu se sdrobésca de dorere, daca n'aru fi domnita de alte semtíminte, ce le crede mai superiori?

Cine nu intielege in fine ca unu principe domnitoru, candu insulta si josoresce o natiune de care voiesce si trebe se voiesca a fi iubit, si publica mai cu séma acele insulte, cari nu potu de catu se sdrobésca anim'a acelei natiuni, face acestu actu de cea mai mare gravitate cu cugetare si precaugetare?

Situatiunea nostra dar' fiindu atátu de clara, pre catu este si grava, calea ce avemu a urma este si d'ins'a limpede si simpla.

Se nu se mai vorbésca de loviri de Statu, si alte asemenea, ca ci nimicu nu se mai pote, totulu fiindu facutu si sfersitu.

Done cáli sunt acum inaintea Romanilor si n'au de catu se aléga:

Un'a: se se puna pre traiu, ca mortea se-i gasésca satui.

Alt'a: se se unésca toti, dar' toti, fara osebire de partite si de opiniuni politice, si se dechiare in faci'a natiunii si a lumii ca sunt Romani si voru a fi Romani.

Nu este trebuintia nici de revolutiuni, nici de manifestári gomotose.

Voiescu Romanii se scape d'a fi dati Austriei séu Rusiei? Éca cestiunea! Déca voiescu, n'au de catu a se uní pre acestu terenu toti legistii, toti magistratii, toti profesorii, toti proprietarii si comerciantii, si prin delegati ad-hoc se spuna natiunii si Europei ce au fostu, ce sunt, si ce voru a fi, si se opuna astu-feliu intrigei leakitatea, si fortiei brutale puterea morale. Pre acestu terenu nu pote fi nici o putere, care se i pota invinge!..

Afara de acestu terenu nu este, nu pote fi de catu o peire sigura, in care inse se fia bine constatatu ca ne-amu afundatu de buna voia.

Immediatu dupa acesta franca si leale dechiare, se lasámu a urmá cuvintele dlui P a n-

t a z i G h i c a , cu cari o intimpina in altu numeru alu „Romanulu.“

„Aveti dreptate: trebuiesce se se unesca pre terenulu libertatii si natiunitatii romane toti legistii, magistratii, profesorii, medicii, inginerii, proprietarii, comerciantii, si, prin delegati ai lor, se spuna si natiunii in tota tier'a, si Europei pre langa tote puterile, ce a fostu Romania, ce este, ce voiesce a fi. Dar' in acesta unire Romanii trebuiescu se lupte, se redobendesca ce au perdutu, si pentru acést'a ne trebuiesce mai antéu infratire, unire intre toti acei cari au dobenditu titluri in luptele uriasie ale trecutulu, si cari, prin experientia, prestigiulu, autoritatea lor se pota dá o directiune intieptá si eficace ori carei initiative liberale si patriotice: unirea si infratirea intre d-nii C. A. Rosetti, fratii Bratiani, fratii Golesci, Ionu Ghica, Cogalnicénu, Nicolae Ionescu, Ionu Balaceanu, Nicolae Blaremburg, Dimitru Sturza, I. Negura, A. Georgiu, si atáti altii, alu caroru nume mi scapa acum, dar' alu caroru trecutulu pote fi o garantia pentru viitoru si cari potu avé o autoritate morale a supr'a partiteloru.

Asta-di, mai multu de catu tot-de-una — ca ci primejdi'a este eminenta — este necesitate de unire si de infratire invederata intre diferitele partite constitutiunale, liberale si natiunale ale tieriei; asta-di, candu reactionarii cei mai inversunati se adapostescu „sub firm'a falsa de conservatori si dinastici,“ asta-di mai multu de catu totu-de-una tote partitele trebuiescu se uite luptele trecutulu, si se si dea man'a iratiesce pre unu terenu, pre care nu este posibilu se nu se intielega toti omenii sinceru devotati binelui tieriei lor.

Se ne manifestámu! Se ne manifestámu in aceia carora se dámu cu tota increderea, in o situatiune grava si teribile, de viétia, séu morte pentru tieria, directiunea lucrarilor nostre, ce se scapámu Romania: fia care trebuiesce se intielega ca lucrarea lui se se intinda in sfera si cerculu midilóceloru sale materiali si intelectuali; se ne manifestámu in alegeri; fia care se dea loculu seu in camera acelor cari au lucratu, cari au o autoritate, cari au scrisu, cari potu se vorbésca si cari au increderea ca se voru aduná si si voru dá man'a impregiurulu stindardulu natiunitatii, libertatei, salvarei natiunii romane; se dámu voturile nostre de preferentia publicistilor, legistilor, profesorilor, proprietarilor, comerciantilor, si tuturor acelor de profesiuni libere, cari vomu avea ferm'a incredintiare ca voru fi in lagétulu opozitiunii nestramutati si neclintiti de la detoria lor; se alegemu inteligentia si sciintia, si se lasámu pentru momentu de o parte ori ce ideea de clopotnitia.

Se ne manifestámu in intruniri publice, in meetinguri, in expresiunea opiniunii publice, care probéza ca natiunea existe in suveranitatea ei si voiesce a existe.

Se ne manifestámu in atitudinea nostra demna si ferma cátra o putere autoritara si ilegale care nu póte se fia recunoscuta de natiune, pentru ca nu este legalu venita la putere, cátra unu guvern care s'a suitu pre bancele ministeriale sub presiunea strainului.

Sé ne manifestámu respectandu person'a, avearea, drepturile si demnitatea fie-caruia: se respectámu pre Domnitoru si prerogativele sale, in se se scim a manu-tiené drepturile, prerogativele si suveranitatea natiunii, libertatile ce amu dobenditu natiunitatea Romaniei, si se nu avemu de catu o idea, o tinta: „Ca natiunea Romana existe si voiesce a fi!“

Aveti dreptate dloru, mai adaogemu noi, unitive cu totii si confirmati drepturile Romanilor; dar' spuneti totodata si intrebati pre domnitorulu ca: daca este convinsu in inim'a sa, ca nu pote face fericirea Romaniei, pentru ce insiste a vedé cu ochii sei si a se petrece sub ochii lui ruinarea Romaniei!?

Discursulu deputatulu dr. Alessandro Mocioni

pronuniatu in siedinti'a de la 30. martiu a camerei represen'antiloru, cu ocaziunea desbaterei a supr'a cestiunei de controversa privitoria la beseric'a de la „Sant'a Treime“ d'in Brasiovu.

On. Camera! Eu nu potu fi de parerea comisiunii petitiunarie, pre care tocmai ni-o ceti onor. referinte alu ei. Dupa a mea parere, precum de altmintrelea se dice si in opiniunea comisiunii, aci e vorb'a de cestiuni particulare de natura juridica concreta: eu, conformu principiului in generalu recunoscutu, cumca camera representativa nu se pote lasá in critic'a meritoria a onoru astu-felu de cestiuni particulare de natura juridica concreta — nu potu affá cu

cale nici chiar' ace'a, ca comisiunea petitiunaria a intru in essaminarea celei-lalte cestiuni ce una parte ni a pu nainte, adeca cestiunea, daca ordinatiunea ministeriala, degiá existe in acesta cauza, a fostu legala séu nu? m alesu daca ea contradice §-ului 9 alu art. de lege 9: 188 séu nu? Dupa a mea parere, esaminarea séu deciderea cestiunii: cumca e procederea guvernulu legala séu ba, nu apartiene camerei reprezentative, si credu ca veti fi o parere cu mine, cumca spre deciderea cestiunii in intiesulu legiloru nostre e chlamatu judetiulu ce are se constituie d'in membrii casei magnatiloru. Faci'a de noi de acesta cestiune, de cum-va nu se lucra, séu de acusanu ministrului, séu de votu de neincredere, ce in casulu presinte — nu sciu cum voru cugetá cei-l-alti colegi, pote voru fi si de acei-a, cari aru dorí darea in judecata a ministrului — in casulu presinte e o imposibilitate fisica. Deci, disputarea acestei cestiuni o tienu de disputa seca, acea, cum-ca camera representativa, legelatiunea, nu potu simplu se nimicésca o ordinatiune emisa pre calea administrativa, aceea este invederatu. Dreptu aceea eu tienu cum ca aci camera representativa nu pote face alt'a, decátu manendu pre langa cele ce a urmatu si péne acum in asemenea casuri, se pronuncie, ca nu intra in esaminarea cestiuniloru juridice, ci remane fie-caruia liberu a cautá remediulu juridicu la judetiulu legalu, si deci partile se si faca treburi pre calea legala, ér' petitiunile pana la reluare se se depuna in archivu.

In casulu inse, daca opiniunea mea nu s'ar' primu atunci sum constrinsu a recomandá on. camere, ca se pmesca opiniunea comiss. petitiunarie cu ce-va si modificatiune.

Nu sciu cum va dorí on. camera representativa se se pronuncie a supr'a acestei cestiuni, prealabile, va vré supuna acést'a mai antáiu la votu, si numai dupa deciderea ei se desbatemu opiniunea comisiunii petitiunarie, séu se mi propunu de locu acum'a si celu-a-laltu proiectu de resolutiune (voci: acum'a!) care nu e alta-ce, de catu o modificatiune a opiniunii comiss. petitiunarie. In acesta privintia a si dorí se sciu vointia camerei. (strigári: acum'a!) In casulu deci, on. camera, daca primulu proiectu de resolutiune alu meu nu s'ar' primu, séu on. camera — nu sciu d'in ce cauza — ar' tienu de lipsa ca regimulu se dispuna de nou pre calea administrativa in acesta cauza, atunci trebue se marturisescu cum-ca opiniunea comisiunii petitiunarie cu motivarea ei, in form'a ce ni se presenta, nu potu adoptá.

Eu d'in parte-mi marturisescu sinceru, ca nu vedu bucurosu candu in o cestiune escata in sinulu vre-unei confessiuni, care cestiune in nici o privintia nu atinge statulu, cestiune ce autoritatea besericesca si credentiosii besericei o deslega ei intre ei séu prin judecata, d'icu nu de rescu, ca regimulu se se amestece si s'o deslege pre cale administrativa. Ca tote acestea inse nu me indoescu a recunosce, cum-ca potu se fia impregiurari, in cari astfelu de diferentia si contraste imbraca dora unu caracteru atátu de acutu, incátu puterea disciplinaria ce compete autoritatii besericesci mai inalte nu e d'ajunsu, si ca d'alta parte, dupa-ce aci nu e vorb'a de interesulu privatu alu particulariloru, ci de unu interesu confessiunaru, si astfelu incátu va de unu interesu publicu, procederea judetiului regularu pretindendu pururia mai multu tempu, — pentru ca si pre acestu tempu interesulu publicu se nu sufera vatamare, exceptiunalminte regimulu, in virtutea dreptulu seu de suprema inspectiune, se pote amestecá si pre cale administrativa, pote regulá astfelu de imparechiári. Un'a inse este nedubitabilu, ca ori candu ar' dispune regimulu pre cale administrativa, astfelu de dispusetiuni nici odata nu potu fi definitive, pentru ca spre deslegarea definitiva a cestiuniloru de natura juridica singuru si eschisivu numai judetiulu e chlamatu.

Eu deci inainte de tote, daca raportulu comisiunii petitiunarie s'ar' primu, si proiectulu meu de resolutiune s'ar' respinge, asi, pretinde, ca in resolutiune se nu se puna ca ministrulu se decida definitivu chiaru d'in contra, pretindu a se sustiené libertatea amanduroru parti, ca se si pota validá pretensiunile loru juridice inaintea judetiului legalu. (Aprobare.)

Acést'a e observarea mea prima. Cea-lalta observare este ceea-ce trebue se marturisescu, cumca nu pricepu necesitatea, ca se se faca noua dispusetiune d'in partea guvernulu. Daca totusi camera representativa, in contrarietate cu mine, ar crede, ca e de lipsa dispusetiune noua, atunci dorescu a sustiené camera representativa si in acestu casu influintia ce in virtutea dreptulu seu de controla a supr'a administratiunii, e chlamata a essercia; pentru ca de altmintrelea, conformu proiectulu comisiunii petitiunarie, care in generalu dice regimulu: dispune de nou, asiá cum va vré, fara nici o mai departe indrumare, — credu ca in 5—6 luni, pote intr'unu anu, vomu fi ér' acolo, unde subtemu asta-di; regimulu éra-si va dispune, va emite ordinatiuni, noi ér' vomu delaturá ordinatiunile emise, partile vor veni cu petitiuni, noi vomu repeti acesta pasire, éra-si vomu otari, ca ministrulu se dispuna de nou, si asiá va fi o urmare fara capetu in acesta cauza, fara se se faca, se se aléga ce-va de ea. Daca deci aflámu necesaria nou'a dispusetiune, atunci ceru, ca Camera fara se esa d'in sfera sa de activitate si se decida cestiuni particulare concrete, si pronuncie in resolutiunea sa principiulu generalu pre cam

regimulu la deliberarea fia-carei cestiuni de acésta natura trebuie sè-lu tiena inaintea ochiloru, si pre care si la deliberarea causei presinte ar' fi trebuit sè-lu tiena in vedere. Aci e vorb'a de cestiuni fundatiunali. In fia-carei desbatere despre cestiuni fundatiunali, la regularea referintieloru juridice, de indreptariu in ultim'a analiza potu servi numai documentele fundatiunali. (Strigari: asié e!) Eu deci, fara ca sè decida Camera acestu casu concretu, fara ca sè examineze ca ce se cuprinde in aceste documente fundatiunali, ceru ca regimulu sè se respice, si aci, ca in veri-ce cauza de acésta natura, sè dispuna in intielesulu documenteloru fundatiunali. Aceste observari ale mele se referescu la resolutiunea propusa de comisiunea petitiunaria. —

Am exceptiuni si contr'a motivarii; Comis. petitiunaria in motivarea sa adeca dice, ca pentru aceea tiena de lipsa o noua dispusetiune, pentru ca ordinatiunea ministeriala nu e d'acordu cu parerea comissariului regiu esmisu in acésta cauza, precum nici cu a organeloru subordinate ministrului. Eu acésta motivare nu o potu adopta, pentru ca prin acésta comisiunea petitiunaria pronuncia degiã implicite, cumcã opiniunea comisariului esmisu, sèu a organeloru subordinate ministrului, este corecta, si prin urmare e de lipsa dispusetiune noua. (L. Szögyéni intrerumpe: si nu e destulu de motivata?) Sè fiti indulgenti; si la acésta voi reveni. Ceea ce disci e numai una parte, pentru care nu primescu motivarea. Prin acésta, comis. petitiunaria pote duce la supunerea ca ea d'in punctu de vederea judecialu meritoriu s'a lasatu in studierea acestei cause, ca-ci de altminte nu poteã aduce sententia despre corectitatea opiniunei comissariului esmisu, dar' inse comiss. petitiunaria nici nu s'a dimisu nici nu s'a potutu dimite atãtu de departe; si astfelu — ea prin acésta ar' prejudecã sententia judetiului, adeca ar' implin' o agenda a judetiului. — Dar' si d'in alta cauza nu potu primi motivarea comiss. petitiunarie. Dice adeca ca e de lipsa o noua dispusetiune, pentru ca abaterea in ordinatiune de la atins'a opiniune, ministrulu nu o motiveza.

On. Camera! Acésta parere nu o potu primi, d'in altu punctu politicu generalu de vedere: acésta — da, se pote potrivu in cadrulu unei sisteme de regimu corporativu, dar stã in contradicere directa si nu se pote impacã cu sistem'a de regimu parlamenatriu. Tocmai in aceea se cuprinde diferentiã essentiala intre aceste doue sisteme de regimu, ca la sistem'a regimulu corporativu presiedintele ce stã in fruntea regimulu in essecutiva e legatu de votulu consiliariloru sèi parteculari si de resolutiunea adusa de majoritate, si asié nu pote luã a supr'a sa responsabilitate; in person'a ministrului responsabilu inse e intrunitu *eschisivu dreptulu de deducere*; fia-care organu subordinatu lui, fia-care comisariu si pote dá opiniunea, dar' ministrulu — a fara daca n'am vré sè fia responsabilu, nu pote fi legatu de astfelu de opiniune in nici o impregiurare. Eu deci d'in acésta a dou'a cauza nu potu primi motivarea. Dupa acestea mi voiu luã libertatea a-mi cerã modificatiunea: (Intrerumperi d'in stang'a estrema: eventualminte projectu) da, eventualminte projectu!

Modificatiune la opiniunea comisiunei petitiunarie in caus'a bisericii gr. orientale de la „S a n t a T r e i m e” d'in Brasiovu.

„Considerandu ca ordinatiunea ministeriala referitoria la deslegarea acestei cause, cuprinde in sine contradicere, si asié face necesaria o noua dispusetiune, on. Camera sè dechiare” — aci mi permitu a insemnã, ca eu nu tieniu de lipsa o dispusetiune noua d'in alu nostru punctu de vedere, dar' fara ca sè me lasu in desbatere meritoria, numai acele unulu motivu lu-potu primi, cum-cã ordinatiunea ministeriala cuprinde in sine contradicere. Sè se ide deci una mesura care se decida intr'una sèu alta direptiune si sè nu contiena contradicere. Pentru aceea eu si in motivare numai aceea credu sè primimu ce potemu constatã. (Cetesce* mai departe modificatiunea.)

„On. Camera sè dechiare deci ca „petitiunile dimpreuna cu documentele alaturate se dau ministrului de culte cu acea indrumare, ca sè decida de nou caus'a de controversa escata intre membrii acestei comune bisericesci, in intielesulu fundarii si a documenteloru fundatiunali ale bisericii, rezervandu inse partii neindestlitate libertatea a-si validitã pretensiunile de dreptu inaintea judetiului legalu.” —

Recomendu acestu projectu de resolutiune atentiunei on. Camera. — („Albin'a.")

Discursulu

prin care S. S. parintele I. Olteanu, episcopulu Lugosiului, si-a motivatu intrarea in congressulu catoliciloru magiari.

Eminentissime principe-primat, prè-onorata adunare!

Inca in dñu'a, candu am cuprinsu loculu mie asemnatu in acésta adunare prè-onorata, voiãmu sè espunu motivele, cari m'au facutu. cá, dupa chiamarea primita, sè-mi tieniu de detorintia a me infacisiã.

Pote ca se va paré curiosa, sèu celu pucinu superflua acésta justificare a mea, ca-ci ca prelatu catolicu alu tieriei unguresci am detorintia naturale si neconditiunata a fi de facia si a partecipa la consultãrile despre regularea causeloru bisericii nostre catolice d'in tiéra.

Eu la tóta intemprarea sum prè-aduncu petrunsu de sentiulu acestei detorintie, — inse considerandu impregiurarea, ca metropolitulu nostru, pre care-lu stimezu aduncu, a recursu pentru concederea unui congressu separatu alu bisericeii gr. cat. romane, si acestu recursu pana acum'a inca n'a cascigatu deslegarea dorita; considerandu temerile si plansorile de tóta natur'a provenitòrie tocmai d'in acésta impregiurare, care nepaciucesce una parte mare a credintiosiloru gr. cat. si caroru s'a datu expresiune in diurnalistic'a romana si in dechiaratiunile si recursele asternute acestei on. adunari; considerandu mai departe impregiurarea, ca credintiosii gr. cat., locuitori in Ungaria si Transilvani'a, legitimu unita cu dñs'a, (!?) in numeru mai multi de unu milionu, sunt representati in acésta inalta adunare numai prin unu unicu barbatu, lipsindu de aci capulu provinciei nostre bisericesci, metropolitulu, si deputatii preut'fmei inferioare si ai credintiosiloru; considerandu relatiunile estraordinarie, intre cari m'am radicata lu episcopatululu lugosiianu, pòte ca inainte de tempu, ce recunoscu si eu intru consciint'a nevredniciei mele, pentru care radicare nu numai guvernulu patriei, ci si neinsemnat'a mea persóna a fostu suspitiunata pre nedreptulu, intre altele si cu aceea, ca eu parte in scrisu, parte cu cuventulu asiu fi intrigatu in contr'a concederei congressului separatu; si in urma, considerandu, ca fòrte multi d'intre correligionarii nostri privescu si dechiara parteciparea activa la acestu congressu de una procedere nedrepta in contr'a natiunalitãtii romane si a bisericeii nostre gr. cat. si de periclitarea intereseloru vitali ale acestoru-a; — f a c i a de tóte acestea dechiaru, ca eu m'am infacisiatu in acésta p. on. adunare, pentru-cã sum chiamatu de principele primat alu tieriei pre basea regulamentulu electoralu santiunatu de Majestatea c. r. apostolica la propunerea guvernulu tieriei; si macaru ca esiste una metropolia romana gr. cat., independinte pentru gr. catolicii d'in Ungaria,* fundata de M. Sa regele si de santulu scaunu apostolicu, si santiunata cu convoirea legislatiunei, totu-si nu voiu uitã nici-odata nici voiu perde d'inaintea ochiloru, ca principii-primati unguresci n'au incetatu a fi primati ai Ungariei si legati nascuti ai santului scaunu apostolicu prin aceea, ca, spre inaintarea binelui sufletescu si lumescu alu bisericeii si alu poporulu nostru credintiosu, au resignatu cu marinitate la drepturile metropolitane, mai inainte legitimu exercitate a supr'a episcopateloru gr. cat. romane, si au esoperatu de la loculu mai inaltu si de la scaunulu apostolicu fundarea metropoliei nostre, — de aceea eu voiu onorã si voiu urmã chiamarea principelui-primat ungurescu totu-de-un'a si pre totindenea, si acésta cu atãt'a mai vertosu, ca eu m'asiu tienne pre mine, ca episcopu gr. cat. romanu, impreuna cu correligionarii mei de condemaabili, daca amu uitã vre-odata, ce detorimu primatelulu Ungariei de la trecerea la credintiã gr. cat. pentru spriginirea estraordinaria si ingrigirea adeveratu parintésca aretata totu-de-un'a, dar' mai vertosu cu ocasiunea fundarei sèu mai bine restaurarii provinciei metropolitane, si daca noi n'amur resplatã aceste binefaceri in totu tempulu cu celu mai caldrosu devotamentu, cu cea mai sincera stima si incedere, fiindu de convingerea firma, ca amintitii primati, cari de 170 de ani au priveghiatu cu ingrigire parintésca a supr'a bisericeii nostre, nici in venitoriu nu voru subtrage de la noi spriginulu puternicu si salutariu.

2) Dara nu numai Eminentissimulu principe-primat m'a chiamatu pre mine aici, ci si prin regulamentulu santiunatu de regele apostolicu incoronatu sum obligatu a me infacisiã; a coresponde acelu regulamentu me indemna fidelitatea neclintita si neconditiunata si sentiementulu de supunere;

3) M'am infacisiatu mai departe, ca congressulu presinte nu s'a conchiamatu numai spre regularea si assecurarea causeloru si intereseloru bisericeii romano-catolice, ci a toturoru catoliciloru si, a conlucrà spre acestu scopu, mi-tieniu de cea mai santa detorintia, ca-ci sum de convingerea, ca interesele si causele comune ale bisericeii catolice intregu numai in adunare regnicolaria comuna se potu desbate si decide, era spre regularea causeloru nostre speciale, amesuratu impregiurãriloru nostre si proprietãtiloru ritulu nostru, la tempulu seu ni se va dá modu si ocasiune nu numai d'in partea potestãtii supreme, ci, precum sum convinsu, si d'in partea acestai prè-onoratu congressu.

4) M'a condusu aici si convictiunea, ca, precumu prevedintiã divina a destinatu, ca poporele d'in patria, in respectu politicu, sè traiésca in aliantia strinsa, santa si eterna, fiindu-cã numai in cointielegere potu avé venitoriu ferice, era in neintielegere le amenintia pre tote acelu-a-si periculu, asié si inca multu mai tare trebuie sè traiésca in cointielegere si aliantia strinsa toti catolicii d'in tiéra; spre acésta ne admonieza nu numai sant'a nostra credintia, ci o recere cu urgintia si interessulu bisericeii nostre comune, carea este espusa la cele mai grele cercãri. Si de aceea intentiunea-mi determinata cu energia barbatésca, si objectulu principalu alu nesuintiei mele, precum speru, fructificata prin sant'a binecventare a lui Ddieu, va fi in totu tempulu si sub tote impregiurãrile, a conlucrà d'in tote poterile, ca poporulu romanu, d'in alu carui sange me tragu, sè fia atãtu in respectu politicu, câtu si bisericescu in cea mai

* Aci SS. episcopulu dlui Andrassy se vede a fi perduto conceptulu Ardélului. Nota trad.

tare legatura si relatiune fratiésca cu cele-lalte popore ale patriei, dara mai vertosu cu sor'a natiune magiara, cu care stramosii nostri inca nainte cu siepte secle dexteram dantes aeternum pepigere foedus, si in care secle au sangeratu la-olalta pentru aperarea patriei comune si a santei credintie mai vertosu in contr'a periceloru in fricosiate ale semilunei.

5. Baseric'a gr. cat. romana in relatiunile ei de facia, dara cu osebire dieces'a mea nou-fundata este avisata la scutulu si spriginirea eminente a universitatii catolice magiare, pentru-cã salutea ce-mi tieniu de santa detorintia a o realisã si assecurã pre partea diecesei mele serace, pentru care sum gat'a a me sacrificã insu-mi, fara de acestu scutu nici cu pretiulu celoru mai grele lupte si suferintie n'asiu potè-o esoperã, ca-ci problem'a, ce apesa umerii mei, intre-ce multu poterea mea, si de aceea eu plinu de incedere m'am infacisiatu aci, ca la ancor'a estremei mele sperantie, cerendu scutu si ajutoriu pentru acei-a, spre a caroru salute sufletésca m'a destinatu a-totu-potintele intru indurarea sa nefinita. Nu me indoiescu nici pre unu minutu, ca acésta prè-onorata adunare va stemperã in câtu este cu potintia suferintiele nostre, creandu una sorte mai suportabile pentru correligionarii sèi de limba romana, cari cu anima deschisa si cu incedere deplina se intorcu si se apropia de correligionarii.

6) Am intratu in acésta adunare si d'in caus'a, ca gr. catoliciloru pana acum'a nu li s'a datu congressu separatu, si in acestu congressu se va decide si despre causele nostre, si eu oftezu, ca sè nu se dica, ca gr. catolicii aci s'au contumaciatu, fara a fi fostu ascultati, si in fine, pentru-cã de la activitatea acestui congressu eu nu sperezu periculu pentru dieces'a mea, ci d'in contr'a procedere correligionaria si salutaria.

Cu acésta dechiaratiune cutezu a cuprinde loculu mie asemnatu in acésta adunare splendida si sublima si a conlucrà dupa potiãtia spre ajungerea santulu scopu prefiptu.

Mi pare forte reu, ca numai de pucinu tempu mi-am cuprinsu scaunulu episcopescu si n'am potutu inca face pasi, ca preut'fmea si credintiosii diecesi mele sè fia represintati in acésta p. on. adunare.

Suspitiunarele si calumniele, ori d'in ce parte aru veni a supr'a mea, nu me voru clatinã intru implinirea zelosa a santeloru mele detorintie. Pre mine me va incuragiã si me va consolã consciint'a, ca conlucru aci spre binele bisericeii si alu poporulu meu credintiosu, si ca in locu sè lucrul in contr'a intereseloru acestoru-a mai gat'a asiu fi sè moru. Me animéza convictiunea, ca pasiescu la lupta pentru principie, cari sunt sante inaintea, pret'fmei si a credintiosiloru diecesei mele, pentru principie cari singure sunt in stare a ferici patri'a si bisericea nostra, si pentru cari me sentu obligatu a face tote inaintea lui Ddieu si a lumai.

Acestea am cugetatu de lipsa a le permite nu spre venarea gratiei, nici spre escitarea consentiului cu person'a si cu statulu meu, nici spre escusarea mea, ci numai spre a cercuserie curatu si precisu pusetiunea mea, ca onorat'a adunare sè cunosca punctulu meu de manecare si relatiunile delicate, intre cari am pasftu aci intru tota puritatea si realitatea loru. Ce se atinge de objectulu de sub discussiune, marturisescu sinceru, ca nu sum preocupatu nici pentru unulu nici pentru celu-a-laltu projectu, ci numai ca unulu, ce tieniu inaintea ochiloru assecurarea binelui si a venitoriuului bisericeii catolice, alu carei pastoriu nevrednicu (mai bine, nici eu n'asiu fi nimeritu. Trad.) sum, credu ca acestu scopu, mai alesu dupa argumentele de mare insemnetate si adunca esactitate, ce le-a propusu celebrulu prelatu alu patriei nostre Esc. Sa metropolitulu de Calocia, precum si Esc. loru conti Apponyi si Cziráky, Montalembertii tieriei nostre, numai prin operatulu majoritatii se pote ajunge; dreptu aceea lu-si primescu de base a desbaterei generale, rezervandu-mi libertatea a mi face observatiunile mele la acele pasagie, ce nu convinu cu proprietãtile ritulu nostru si a substerne modificatiuni cu ocasiunea desbaterei speciale.

D'in districtulu Chiorului.

Adunarea generale a districtulu Chiorului, precum se scie d'in raporturile dietali, a petitiunatu la Camera Ungariei pentru doue judecatorie singulare, cu resiedintiã in Siomcuta-Mare si in Capolnocu-Monostoru.

Nimene nu cugetã, cumcã se va aflã d'in sinulu districtulu cine-va, care sè cutedie a face atentatu in contr'a decisiunei districtuali; dicemu intr'adinsu a t e n t a t u , ca-ci decisiunea districtulu trebuie sè o recunosca care chioranu de buna si salutaria; inse Asmodeu nu dorme; elu ambla pre totindenea neobositu, si-si afla in tote locurile clientii si aderintii sèi, cu alu caroru-a sucursu, se silesce a esopera, unde numai se pote, stricatiune.

Éca ce se intemplã. — Ales. B u d a , inspectorulu guvernulu la scolele comunali, in compania cu verulu sèu Filip Pista, vice-capitanulu districtulu, si cu advocatulu familiei contiloru T e l e k y , cu numele D e z s ö , unu magiaru nascutu d'in comitatulu Bichisiu, acestu triumviratu a decisu intre sine, ca sè se adresedie cãtra deputatulu dietale contele D o m i n i c u T e l e k y , autorulu famosulu opu, plinu de calumnie contr'a romaniloru, intitulatu „H o r a V i l á g ” (lumea lui Hor'a), spre alu trage

in actiunea si clic'a lor, pentru asediarea judecatoriei singulare in locu de Capolnocu-Monostoru, in Remetea.

Localizarea unei judecatorii singulare in Capolnocu-Monostoru e justificata prin situatiunea topografica; candu d'in contra una judecatoria in Sătuțiu Remetea, in departare de Siomcut'a-Mare, capital'a districtului, cam numai de una ora, — n'are nici unu sensu. Ce pote fi dara caus'a, că domni acésti-a lucra in contra dorintiei districtului? Răspundemu cu urmatoria observare: D-lu B u d a de candu a ispravitu cu voiagiarea in strainetate, unde si-cercă, dar nu-si află noroculu, si Coconulu F i l e p u, de cându a disparutu colacii lui B a c h, cari cu atât'a gustu i papă ca funcționariu in mai multe locuri in Transilvani'a, — amenduoi, reîntorcandu-se la yetrele natali, locuescu in Remetea, avendu aici casele si mosiele proprie; deci dara, se nu se mire nici unu sufletu de omu, daca prin manoper'a întreprinsa, dlu B u d a ar' voii se-si dăe incaperile sale in chiria pre sem'a judecatoriei, ér' celu-a-laltu companionu, in casulu cându i-sar' curmă aspiratiunile mai innalte, ar' dorî se ajunga macaru de unu judecatoriu singulariu in Sătuțiu Remetea, loculu nascerii sale.

Să li fia amenduror-a rusne, că pentru interese private lucra pre sub mana in contra intereselor districtului întregu. Noi in urm'a acestoru intrigă, ne facemu detorintia noastră aducandu aceste la publicitate, si facundu pre locuitorii districtului de tempuriu atenti, că se se scia orientă despre cele ce au se face si ei facia cu acesti domniti, si aderintii loru atunci, candu la restauratiunea viitoria, ce pote se va întimplă inca in anulu acestu-a, se voru apropiă de urnele electorale.

Asiu avé inca se vi impartiescu ce-va mai pre largu si despre nominalulu si fictitiulu nostru capitanu supremu, l'amu numitu cu totu dreptulu nominalu si fictitiu, că-ci in realitate, in persona, facia in facia, niu l'amu vedutu numai in tom'a trecuta. Noi chioranii amu dorî, ca nici se-lu mai vedemu la noi că capitanu supremu, dar' despre obiectulu acestu-a mai pre largu de altadata; acum'a numai atât'a observăm, că nici decătu nu ne vine bine la socotela, cum-că a fostu sipăna acum'a cu potintia, că dlu U j f a l u s y si până in dîu'a de asta-di trage doue lefe de la statu, in calitate de comite supremu alu Satu-Marelui, si ca capitanu supremu alu Chiorului, ba dupa descoperirea deputatului B o r l e a si a trei'a plata, ca membru la directiunea drumului de feru a faimosului S t r o u s s b e r g.

Mari, grandiose si gigantice trebne se fia meritele dlui U j f a l u s y, daca a permis si ar' permite si de aci innainte guvernulu se se aglomerie mai multe oficie intr'u-o mana de omu. Noi a buna sema nu cunoscemu arceanele guvernului, nici meritele lui U j f a l u s y, atât'a înse pre-bine scim, cum-că guvernulu tare se insiela, daca crede, că U j f a l u s y cu vre-o căti-va sateliti, cari are in Chioru spre dispositiune, si cu luteranismulu politicu cei caracterisăia lucrările — va fi in stare multu tempu a aruncă pravu in ochii Chioraniloru spre ai orbi pentru totu-de-una. Noi cu tote că n'avemu incredere in guvernulu actualu, totu-si presupunemu că are atât'a sagacitate, ca se miroseasca, că romanii d'in Chioru, că-ci magiari forte pucini se afla, pre U j f a l u s y nu-lu potu de feliu suferi.

Corneliu.

VARIETATI.

* (L'écho danubien), diurnalu evreescu ce apare in Bucuresci, in nrulu său de la 2. aprilie, publica unu apelu alu unei nu scimu ce „aliantia israelita universală d'in Pest'a" cătra Romanii d'in Ungari'a si cătra capii loru de partitu, că se adreseze unu cuventu seriosu la fratii loru de preste Carpati, se-i chiami la ratiune si la justitia in favorulu evreiloru! In acestu apelu numit'a aliantia numesce pre Romanii la cari se adresă „unguri de sange romanu.“ Ei bine! marita aliantia, candu cereti bunavointi'a cui-va, celu puțin aveti rusnea de a nu-lu insultă! In cele-lalte fiti siguri, ca Romanii nu voru fi nedrepti cătra evreii loru d'in țiera; aici nu voru tractă cu ei, precumu tractăza muscalulu cu ai săi. (Vedi variet. a 3.)

** (Din țiera libertății), Americ'a, ni veni vestea despre unu testamentu, ca si care nu s'a mai vedutu de candu exista lumea. Unu domnu cu numele Sol. Sanborn d'in Medford, in statulu Massachusetts, si-a testatu corpulu său professoriloru Agassiz si Olivier Wendell de la universitatea d'in Harvard cu rogarea, ca se-lu prepare „in modulu celu mai scientificu si mai întieptu, care este cunoscutu artei anatomice“ si se-lu espuna in museulu anatomice alu institutulu menționatu. D'in pelea lui inse se se face doue pei de toba si se se doneze „amiculu său si concetățenulu patrioticu Warran Simpson, tamburu d'in Cohasset“, cu condițiunea, ca in 17. iuniu a fia-carui anu, la resarirea sorelui, se bata pre ele imnulu nationalu „Jankee Doodle“ la pitorele monumentulu de pre Bunker Hill. Afara de aceea pre un'a d'in tobe se se desemneze „Popis Universal Prayer“, ér' pre cea-lalta „decihararea independintiei“ asié, precum s'a nascutu ea „in creeri gloriosulu autoru, Thomas Iferson.“ Acele partii ale corpului, cari nu se potu folosi spre scopuri ana-

tomice, se se întrebuinteze — ca se ne esprimemu cu cuvintele proprie ale dlui Sanborn „ca gunoiu, pentru nutritia unei ulme (arbore), carea se va plantă langa vre-unu drumu de țiera, pentru-ca sub des'a ei umbra se se recreeze cale-toriulu ostenitu si se se desfateze copiii innocenti.“ Partea cea mai interesanta la acésta istoria este, că ea nu se tiene de tagm'a renumiteloru anecdote americane, ci este adeverata, că-ci dlu Sanborn nu numai că a compusu unu asemenea testamentu, ci l'a si înregistratu oficialmente.

** (Ordonantie in Rusia pentru portulu ovreescu.) In Varsiovi'a s'a publicatu in 6 c. unu rescriptu alu țiarului, care contine ordine in privintia portului israelitiloru d'in Poloni'a. De curiositate, vomu reproduce aci câte-va puncte: „Ovreiloru nu li este permisu portulu polonico-ovreescu, exceptiunandu-se rabinii.“ — „De vestimintele interdise se tienu: halaturile lunge de matase si branele, cingutori, caciele de piele si chipie mice de matase, pantaloni scurti, etc. etc.“ — „Perciunii sunt strictu opriti, barba e permisu se porte cei ce primescu portulu rusescu. Celoru ce au imbracaminte germana nu li e ertatu a portă barba. „Jidaneloru nu li e permisu a portă turbane inelitorie, pantaloni colorati etc., raderea crescutulu si altele. Contra lucratoarele se voru visită la politie in presentia barbatulu său a vre-unui consanguenu.“ De altminteala acestu decretu estraordinariu numai s'a reinnoitu, fiindu-că se trage inca d'in tempulu țiarului Nicolau, la tota întem-plearea e inse — rusescu.

* (Insciintiare.) D'in opsiorulu edatu de mine „vieti'a dupa morte“ au trecut totu esemplariele tiparite pre hartia ordinaria; mai am la dispositiune numai 50 de esemplarie pre hartia velina; deci voitorii de a-lu possede, voru avé a tramite 90 cr. pentru câte unu esemplariu, in Gherla la subscrisulu: Ioanu P. Papiu preotu la instit. corect. transilv.

* (Foiele oficiose „Pester Lloyd“ si „Pesti Napló“) auuncia denumirea a mai multoru Comiti supremi, intre cari primulu locu ocupa dlu A c z é l pentru Comitatu Aradului si S. Ormos pentru alu Timisiorei. Ce abnormitate, ce absurditate! In Comitatu Aradului si alu Timisiorei majoritatea o formăza natiunea romana; intrebăm dar' pre întieptulu guvernulu magiaru: cum va fi in stare a presidia dlu A c z é l la congregatiuni generali, unde romanii voru vorbi romanesce, si unde elu, carele nu scie romanesce, că preside nu va întielege ce se vorbesce? S'a folosi d'ora de interprete? ast'a nu se pote! Va induplecă pre membrii comitetulu, romani, ca se vorbesca in adunare unguresce? ast'a era-si nu se pote. Asié dar' nu-i va romané alta cale, decătu a se absentă de la adunare, si a figură că comite supremu, fara insarcinare de a conduce adunările generali. De minune se desvôlta sentiulu de dreptate a guvernulu magiaru facia cu romanii?! Mergeti numai si mai departe pre calea apucata, si poteti fi convinsi, că v'ati satoritu viitorulu natiunei magiare! Apesati pre romani cătu se pote mai tare, dati-i d'in tote locurile la o parte, si poteti fi siguri ca asié veti fi tari, mari si puternici! Calcati cătu se pote mai bine legea despre natiunalitati adusa de voi, si in scurtu veti observă, că Coron'a st. Stefanu va fi mai splendida, mai stralucita, decătu odineora?! Dati pre ei si-i immoiati, că-ci sunt pre cerbicosi; puneti-i in catusi, despoiati-i de tote avantagiurile si emolumentele constitutiunali, că-ci asié trebe a invetiă pre selbaticulu romanu, seu precum d'eu unii d'intre voi: igr kell moresse tanitani a vad oláhót. Éta ast'a e maniera de guvernare cea mai întieptă pentru a indulci, a indestuli natiunalitatiile pentru a le cascigă simpatiele, si apoi a ve întemeiă imperiulu celu mare magiaru de la Carpati pêne la Adri'a. Asié apoi nu ve poteti teme nici de nemti, nici de turcu, nici de prusu, nici de rusu!?

Depesia particulara a „Feder.“

Data in Alb'a-Jul'i'a adi, 13. aprilie la 11 ore, sosita la noi dupa incheierea diurnalulu.

Jeri (12 aprilie) sera la 5. ore conferintia prealabila pentru a satori modulu de procedere in conferintia publica. Inteligentia mirăna si preotiesca in numeru frumosu. In cestiunea principale unanimitate si resolutiune. Mitropolitulu spriginire morala. La loculu mai innaltu declaratiune.

Sciri electrice.

Parisu, 8. aprilie, ser'a. Lupt'a in giurulu Parisulu a fostu asta-di mai inversiunata ca orisi candu. Fortulu Mont-Valerien si bateriele de Versali'a bombardaze port'a Maillot si partea cetății de la arculu de triumfu. Granatele cadu pre campurile elisee. Comitatu tramite truppe noue. Preste totu truppele de Versali'a ocupa totu mai multu terenu.

Bucuresci, 8. aprilie. Principele Carlu

d'in Romani'a a deciharatu aici, că, fiindu siguru de majoritatea armatei si a poporulu, va cede nu mai fortiei. S'ar' fi constatatu, că ministerulu e diutu a negociatu cu Cus'a.

Bucuresci, 9. aprilie. Consiliulu comunalu d'in Bucuresci s'a disolvatu prin unu decretu domnescu si s'au publicatu alegeri noue.

Parisu, 9. aprilie. Ravoul, Rigault si Gournet sunt capii comitetulu de assecurare, care aresteza pre membrii comunei.

Parisu, 10. aprilie. In decursulu d'ilei de ieri, canonad'a intre bateriele de la podulu Neuilly si intre cele parisiane a fostu mai pucina vehementa; la port'a Maillot nu s'a întemplantu nice unu incidentu mai insemnatu. Asta-di demanetia s'au auditu una canonada forte vehementa.

Bucuresci, 10. aprilie. Se d'ice, că este degiă fapta constatata, cum-că Ionu Ghic'a a urditu una conspiratiune forte estinsa, spre a detronă pre principele Carlu. Port'a se fia fostu aplecata a recunosce pre I. Ghic'a de principe. Procesulu contra lui Ghic'a va scote la lumina lucruri forte ponderose.

Bucuresci, 10 aprilie. Intregu ministerulu cadutu a fostu complice la una conspiratiune contra principelui, s'a inceputu investigatiune stricta.

Constantinopole, 10. aprilie. Negociatiunile intre Port'a si cabinetulu rusescu, pentru trecerea năiloru rusesci prin Bosforu si Dardanelle, au ajunsu la unu resultatu multumitoriu pentru ambele partii.

Parisu, 10. aprilie. Poloni si Garibaldian stau in fruntea insurgentiloru. Lips'a de munitiuni incepe a se semti. In cercurile militare se crede, că preste cincii d'ile Parisulu va fi invinsu. — In lupt'a de ieri insurgentii avura 225 de morti si 435 de raniti.

Monaucu, 11. aprilie. Se va conchiamă una adunare de poporu contra infallibilității si se ascepta repasfrea mai multoru credintiosii d'in sinulu basericeii catolice.

Versali'a, 11. aprilie, a. m. Ieri si asta di s'a auditu una canonada continua intre forturile Mont-Valerien, Meully si intre murii de fortificatiune. Mac-Mahon a luat ast'a-di comand'a supremă. — Diurnalele auuncia, că generalulu Fabrice a transpusu cortelulu generalu la St. Denis. — Comuna a in cunosciintiatu pre comandantele prusescu despre conclusulu său, de a intrerumpé tota comunicatiunea călii ferate de nordu.

Brussele'a, 11. aprilie. La desbaterile pacii definitive se voru chiamă si reprezentanti ai staturiloru germane de sudu. Este inse probabilu, că desbaterile ulterioare se voru transferă la Bero-linu.

Bucuresci, 11. aprilie. Consululu generalu germanu Radovitz a primitu de la Port'a ordinulu Medsidge, clasea a dou'a, dreptu semnu de cunosciintia pentru procederea sa (!!). — In loculu lui Balaceanu, care si-a datu demisiunea, s'a numitu de aginte alu Romaniei in Constantinopole, Stratu, fostu aginte politicu in Parisu.

Viena, 11. aprilie. „N. Fr. Pr.“ comunica d'in Parisu, că bombardarea a incetatu; truppele de Versali'a n'au fostu in stare se-si tiena puse-tiunile cascigate si astu-feliu s'au retrasu.

Bucuresci, 12. aprilie. Russi'a si Turci'a s'au cointielesu in privintia ocupării eventuale a Romaniei.

Brussele'a, 12. aprilie. Scirile d'in Parisu spunu, că bombardarea truppeloru de Versali'a a supra arculu de triumfu a causatu mari pederi de omeni. Bombele omorira si vulnerara in campurile elisee multi spectatori. Truppele guvernulu perdura in lupt'a d'in 8. l. c. 20 de officieri; drumulu si podulu de la Neuilly este accoperitu cu cadavre. Baserica Notre-Dame s'a incuiatu la ordinulu comunei, ér' vassele si pocalele de auru si argintu s'au luat. — Se d'ice, că Gambetta s'ar fi dusu la Rom'a.

Constantinopole, 12. aprilie. La fluviulu Tigru s'au rescolatu mai multe semintze arabice; port'a a tramisu degiă truppe spre a sugruma acésta revolta. — Truppele rusesci de la Prutu s'au retrasu până la Camentiu.

Burs'a de Vien'a de la 12. aprilie 1871.

5% metall.	58.85	Londra	125.75
Imprum. nat.	68.50	Argintu	122.75
Sorti d'in 1860	95.80	Galbenu	5.91
Act. de banca	729.—	Napoleon'd'or	9.97
Act. inst. cred.	275.80		

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU